

DISKUSE

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK

k článku plukovníka Tvaroška

„Vytváření úderného uskupení vševojskové armády a jeho zasazení k provedení průlomu“ (VM čís. 5/1958)

Podplukovník Bohuslav Kučera

V článku „Vytváření úderného uskupení vševojskové armády a jeho zasazení k provedení průlomu“ (VM čís. 5/1958) plukovník Josef Tvaroška rozvíjí otázky vytváření úderných uskupení před zahájením útočné operace z chodu.

Domnívám se, že neméně důležitou otázkou je vytváření úderných uskupení v průběhu útočné operace, kdy úderná uskupení vytvořená před zahájením operace byla již zasazena do sražení a k dosažení konečného cíle útočné operace je třeba neustálého narůstání sil a prostředků na rozhodujícím směru. Pokusím se proto článek uvedeného autora z tohoto hlediska doplnit.

Cílem vytváření a zasazení úderného uskupení v průběhu útočné operace bude, abychom ekonomickým využitím všech sil a prostředků, které máme k dispozici, zejména zbraní hromadného ničení, a jejich dovedným manévrem zajistili v každé době a ve všech situacích rozhodnou převahu sil a prostředků na směru hlavního úderu, a splnili tak daný úkol ve stanoveném čase a prostoru.

Velitelé a štáby všech stupňů, zejména štáby armád, na základě dokonalé znalosti situace na frontě musí projevovat umění a schopnost vytvářet úderná uskupení v průběhu útočné operace, aby si zajistili výhodné podmínky pro splnění cílů operace.

V průběhu útočné operace je možno úderné uskupení vytvářet:

a) ze zálohy, druhých sledů a použitím rychlého manévru sil a prostředků z podružných směrů, jestliže vytvořená situace na frontě vyžaduje, aby jednotky z méně důležitých směrů byly přesunuty a zasazeny na směr, kde jejich zasazení umožní daleko efektivnější a účinnější využití, přispěje k dalšímu narůstání tempa útoku a zabezpečí splnění dalšího úkolu. Tento manévr silami a prostředky musí být jednoduchý, pružný, rychlý a jeho základní rysy musí být obsaženy v plánu útočné operace,

kteří se musí podle vývoje situace na frontě neustále upřesňovat. Podle mého názoru uskutečnění tohoto manévru bude záviset především:

- na rychlém soustředění sil a prostředků;
- na jejich včasném přesunu na rozhodující směr;
- na jejich rychlém zasazení;
- na dovedném použití ZHN k zabezpečení zasazení těchto sil.

Při plánování a zabezpečování tohoto manévru je nutno brát zřetel na jeho realnost a materiálně technické zabezpečení;

b) podřízením nových svazků ze zálohy velitele frontu. Bude to zpravidla:

- když útvarů a svazků armády utrpěly velké ztráty po úderech ZHN nepřítelů;
- je-li většina sil armády zainteresována na odražení nepřátelského protiúderu nebo

— jsou-li hlavní síly armády zasazeny ke zničení obklíčeného nepřítelů a velitel armády již nemá síly k dalšímu rozvíjení operace na směru hlavního úderu. K tomu účelu budou používány hlavně divize z vševojskové zálohy velitele frontu a jen ve zcela ojedinělých případech divize z druhého sledu frontu.

Na možnost doplnění armády podřízením nových svazků ze zálohy frontu nemůže velitel armády spoléhat, a proto v průběhu útočné operace musí mít stále na zřeteli, aby si zachoval v záloze síly, které by mu zabezpečovaly v rozhodné chvíli po jejich zasazení na směr hlavního úderu rozhodnou převahu nad nepřítelem. Po jejich vyčerpání musí si velitel armády na úkor pasivních úseků fronty znovu vytvořit takového zálohy.

Při vytváření a zasazování úderných uskupení v průběhu útočné operace nabývá zvláštního významu otázka bojového zabezpečení, a zejména organizace a provádění ochrany proti ZHN, PVO a protiradiotech-

nických opatření, protože nepřítel bude projevovat o druhé sledy a zálohy velký zájem a k jejich zničení bude se snažit použít nejúčinnějších prostředků. Bojové a operační zabezpečení zasazení úderného uskupení musí být provedeno v mnohem kratší době a zpravidla menšími silami než při zahájení útočné operace a kromě toho bude ve většině případů prováděno prostředky přesunutými z jiných směrů.

Dále rozšířím článek plukovníka Tvarošky o některé otázky při vytváření a zasazování úderných uskupení.

Jeví se účelným, aby úderná uskupení armády byla složena minimálně ze dvou svazků s posilovými prostředky, hlavně s dostatečným množstvím dělostřelectva.

Současná organizace vševojskové armády (5 — 7 svazků) odpovídá těmto požadavkům, a proto vševojsková armáda je schopna vytvořit úderné uskupení ze dvou i více svazků.

Při organizaci úderných uskupení bude nutno přihlížet:

- ke kvalitativnímu složení sil,
- k důležitosti operačních cílů (nepřátelských objektů),
- k povaze a důležitosti úkolu,
- k vlastnostem terénu, ve kterém budou úderná uskupení bojovat.

Úderná uskupení je nutno vytvářet skrytě a rozptýleně na výhodných směrech v týlu jednotek v dotyku a mimo dosah atomového dělostřelectva a jiných taktických atomových prostředků nepřítele.

Při dodržování zásady soustředování sil a prostředků na hlavním směru je souborá vševojsková armáda schopna vést úder zpravidla na jednom směru. Naproti tomu však specifické podmínky v počátečním období války (obrana nepřítele na široké frontě, neúplně dobudovaná obrana) umožňují vést úder vševojskovou armádou i na dvou směrech.

Směr hlavního úderu je účelné volit na směru, kde se již úspěch svazků prvního sledu projevil, kde však ho tyto svazky vzhledem k velkým ztrátám nebo k vypětí sil nemohou využít, nebo na směru, který vzhledem k uskupení nepřítele zabezpečuje splnění cílů útočné operace armády rozhodným způsobem, s následujícím zasazením úderného uskupení do boků a týlu nepřátelských sil a rázným rozvíjením útoku do velké hloubky. Není výhodné, aby hlavní síly řešily takové úkoly, jako je zničení obklíčeného nepřítele, neboť by to mohlo vést k rozptýlení úsilí úderného uskupení, a tím i k zpomalení celkového spádu útoku.

Atomové zbraně nám dávají možnost vést hlavní úder i na silná místa v obraně nepřítele, avšak v každém případě důležitým

faktorem při volbě hlavního úderu je správné zhodnocení terénu.

V současných operacích bude úderné uskupení často plnit úkoly v součinnosti s taktickými a operačními výsady. Tyto výsady budou zpravidla podnikat jen krátkodobé akce, jejichž cílem bude umožnit útočícím vojskům rychlejší postup poměrně slabšími silami a zabránit provádění destrukcí na důležitých komunikačních objektech k zpomalení tempa útočících vojsk. Obdobné úkoly ve větší hloubce nepřátelské obrany v širším rozsahu a v delším časovém úseku budou plnit i operační výsady.

Bude tedy nutné sladit úkoly taktických nebo operačních výsadek s úkoly zasazovaného úderného uskupení a provést účinná opatření k úzké součinnosti úderného uskupení s těmito výsady, anebo použít k taktickým výsadekům organických jednotek úderného uskupení s potřebným počtem přidělených vrtulníků.

Zasazování úderných uskupení s rozvinutím vojsk z chodu je nutno organizovat v krátkých lhůtách buď s výjezdy velitelů do úseků průlomu v době soustředování vojsk, nebo je-li fronta v pohybu, tím způsobem, že část štábů svazků pod vedením zástupce velitele zorganizuje a provede přesun svých svazků, zatím co se velitel s nejdůležitějšími funkcionáři přemístí na předem stanovené místo, odkud bude schopen řídit zasazení svazků i za podmínek měnící se situace. Tato činnost musí být maskována všemi prostředky se zvláštní pečlivostí.

Před zasazením hlavních sil do sražení musí podle situace předcházet atomová, dělostřelecká a letecká příprava.

Zasazení prostředků pro umlčení nepřítele v úseku průlomu je nutno provést před vyražením vojsk v předbojových nebo bojových sestavách. Zvláštní pozornost je třeba věnovat zasazení raketového a dalekosného dělostřelectva. Při stanovení pořadí zasazovaných vojsk je účelné nejprve přesunout motostřelecké jednotky, jestliže patří do sestavy prvního sledu úderného uskupení. Tankové útvary a svazky je pak výhodnější přesunout až na začátku atomové, dělostřelecké a letecké přípravy.

Při sebelepším opatření pro utajení příprav úderného uskupení nelze vyloučit možnost odhalení našich záměrů nepřítelem a provedení jeho atomové protipřípravy na vojska, která jsou v prostorech soustředění nebo ve vyčkávacích prostorech.

Je proto důležitou povinností velitelů a štábů učinit všechna opatření k zabezpečení úderného uskupení před atomovou protipřípravou nepřítele a plánovat opatření k včasnému vyražení těch prostředků nepřítele, které mohou ohrozit zasazení úderných uskupení.

Z á v ě r

Tvoření úderných uskupení a jejich správné využití vyžaduje od velitelů a štábů dovedné řízení silami a prostředky,

— aby nedošlo ke ztrátě převahy nad nepřítelem na rozhodujících směrech,

— aby velitelé a štáby na základě dokonalé znalosti situace projevovali umění a

schopnost vytvářet úderná uskupení použitím rychlého manévru z podružných směrů přeskupením, dosáhnout tak rozhodného rázu operace a udržet iniciativu ve svých rukou.

— aby vysoce operativně uskutečňovali a zabezpečovali potřebné změny v úderných uskupeních tak, jak toho vyžaduje rychle se měnící situace.

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK

k článku „Vedení boje v obklíčení a vyjití z obklíčení“

(VM čís. 6/1958)

Major Ivo Vlček

Otázka vedení boje v obklíčení a hlavně otázka úspěšného organizování a provedení vyjití z obklíčení je otázkou značně složitou, jak konečně naznačil i sám autor uvedeného článku. Tím spíše je nutno si povšimnout několika autorových dílčích závěrů, které podle mého názoru vyžadují upřesnění a propracování.

Jistě je možné, že se vyskytne takový případ, kdy úkol krycího uskupení může končit, jakmile útvary tohoto uskupení dosáhnou pásma průlomu, a další úkol, tj. krytí vojsk a týlových útvarů a zařízení, převezmou jednotky určené k zabezpečení boků (zajišťovací clona).

Domnívám se však, že tento případ není typický a že bude spíše určitou zvláštností. Představíme-li si dynamiku boje, mám dojem, že tento úkol by přesahoval síly svazků (útvarů) majících kryt boky úderného uskupení.

Autor vychází z možné šířky průlomu 12–20 km. Uvažujeme-li, že úderné uskupení, celá bojová sestava armády včetně týlových útvarů a zařízení musí mít určitou hloubku, a to i při požadovaném určitém zhuštění sestavy vlivem zkrácení vzdálenosti, nejméně 30 km, pak vychází kalkulačně délka obranného úseku 72–80 km. (Viz náčrt!) Při tom je nutno mít na zřeteli, že krycí uskupení musí mít bezpodmínečně nejméně dva sledy pro vzájemné překračování. Při splnění tohoto požadavku se tedy relativně prodlouží obranný úsek o dalších 12–20 km, tj. na 84 až 100 km.

Zmenšovat hloubku bojové sestavy armády by bylo z hledisek pravděpodobného použití ZHN nepřítelem velmi riskantní.

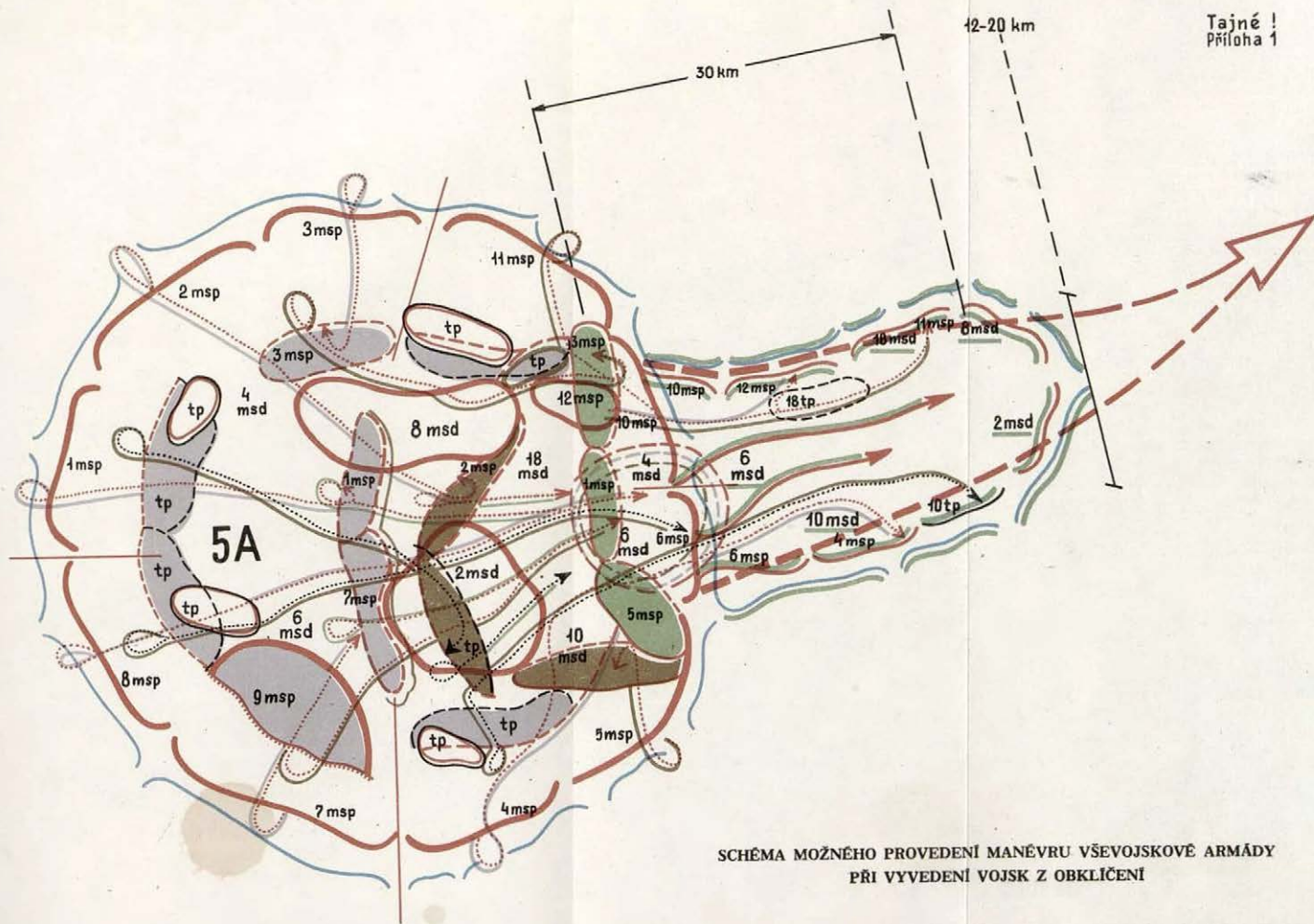
V případě, že armáda v obklíčení má jen 5 svazků, bude pásmo průlomu užší (12 až 14 km), takže funkci krycího uskupení budou moci provádět v krajním případě dva zesílené pluky. Tyto pluky musí být vyčle-

něny podle konkrétní situace buď ze svazku krycího uskupení po dosažení čáry průlomu, nebo z jedné motostřelecké divize zabezpečující bok úderného uskupení (anebo po jednom pluku z obou svazků). V tom případě to ovšem může znamenat, že od určité hloubky si budou muset svazky úderného uskupení provádět ochranu boků vlastními silami. Z toho vyplývá, že za tohoto předpokladu musí být úder méně hluboký, nebo tempo pomalejší, aby se jednotky zabezpečující boky úderného uskupení stačily přesunovat.

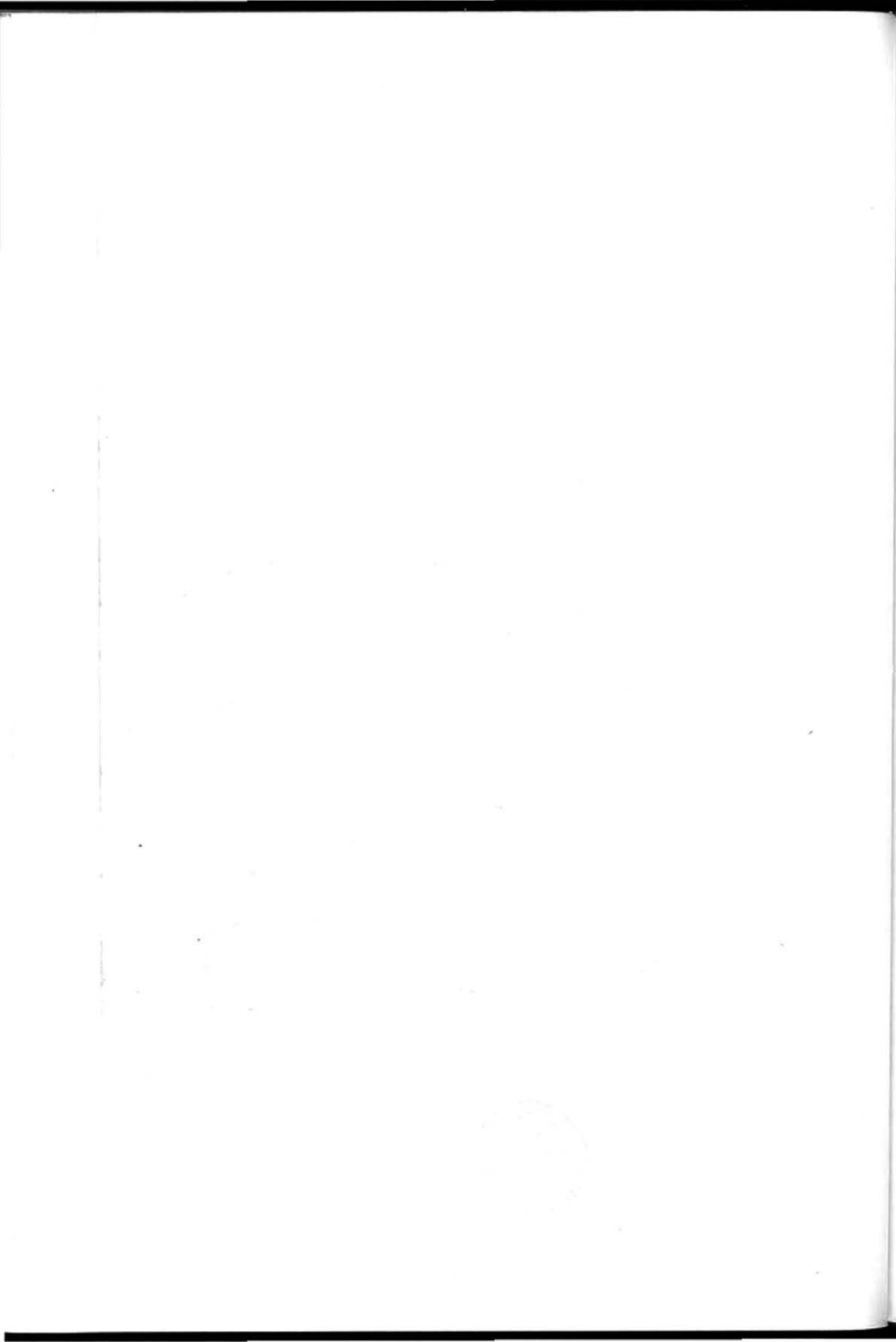
Z uvedeného krátkého rozboru vyplývá, že zabezpečení boků úderného uskupení a prakticky i sestavy armádních prostředků (druhých sledů, týlu, dělostřelectva atd.) budou muset provádět celé svazky (na každém boku jedna motostřelecká divize). Ty budou nuceny svínovat a rozvíňovat síly podél fronty podle rychlosti postupu křídla úderného uskupení. V tom případě se bude divize bránit na šířce přibližně 30 km.

Úlohu krycího skupení po dobu celé operace je nutno svěřit celé jedné motostřelecké divizi, která může, při nutném požadavku dvou sledů, bezpečně zajistit pohyblivou obranu v šířce 12 až 20 km.

Kromě toho je nutno počítat, že svazky, které budou obklíčeny, budou mít určité a mnohdy značné ztráty vlivem předcházejících bojů. Je pochopitelné, že velitel armády použije, pokud to bude možné, pro úder nejsilnějších a nejbojeschopnějších svazků. To znamená, že do krycího uskupení a do vojsk majících za úkol kryt boky úderného uskupení, budou zařazovány útvary (svazky) méně bojeschopné. I z tohoto hlediska se úkol bránit pohyblivou obranou v úseku 72–80 km (84–100 km) širokém dvěma divizemi, při nutnosti provádět manévry podél fronty (u jednotek pro zabezpečení boků) i dozadu vzájemným překra-

SCHEMA MOŽNÉHO PROVEDENÍ MANÉVRU VŠEOVJOSKOVÉ ARMÁDY
PŘI VYVEDENÍ VOJSK Z OBKLÍČENÍ

čováním (u krycího uskupení), jeví jako velmi těžko proveditelný.

Uvažujeme-li o těchto možnostech z hlediska počátečního období války, kdy některé svazky prvního sledu mohou mít vzhledem k nepřátelským úderům ZHN jen 50procentní a 60procentní stavy, pak je provedení úderu k probití se z obklíčení způsobem, který uvádí autor, značně ztíženo.

Z uvedené kalkulace vyplývá, že v úderném uskupení armády při úderu k proniknutí z obklíčení může být použito dvou až tří divizí. Počet svazků zasazených k úderu podstatně ovlivní i hloubku úkolu, na kterou může být tato armádní operace provedena. Je pochopitelné, že rozhodující vliv bude mít možnost použití ZHN, ať již vlastními prostředky nebo prostředky frontu, dále možnosti nepřítele, možnosti vlastních sil a prostředků a jejich množství i kvalita. Nemalou úlohu sehraje i terén. Domnívám se, že armáda nebude schopna provádět úder déle než dva dny, to znamená do hloubky asi 80 km. Za tuto dobu má nepřítel dostatek času přisunout zálohy ze vzdálenosti až 500 km (počítáme-li přesuny jen 10 hodin denně při rychlosti 25 km za hodinu!). Kromě toho je nutno mít stále na zřeteli, že bojová síla svazků je oslabena bojem, při kterém nepřítel provedl obklíčení.

Je možné, že obklíčená armáda bude mít dostatek prostředků pro probití se z obklíčení na hloubku 100 km, jak uvádí autor, nebo že front poskytne této armádní operaci takovou podporu, že tato hloubka operace bude možná. Tyto případy však budou vzácné. Daleko častěji nebude mít armáda v obklíčení tolik možnosti jako při provádění průlomu obrany nepřítele v klasických podmínkách (zvláště pokud jde o početní stavy a množství munice), a proto

nelze brát v plném rozsahu ani normy stanovené pro průlom nepřátelské obrany, podle nichž hloubka úkolu divizí prvního sledu činí 40–50 km.

Není rovněž výhodné, aby si svazky úderného uskupení zabezpečovaly boky v první fázi průlomu samy. Podle mého názoru budou tento úkol muset plnit svazky v dotyku (překračované nebo sousední), a to ihned od počátku průlomu.

Z tohoto hlediska se jeví jako nejvýhodnější provádět úder na styku dvou svazků s jejich překročením. Překročené divize mohou tak hned od začátku tím, že se připojí k útoku úderného uskupení, provádět ochranu jeho boků (viz náčrt).

Organizace probití se z obklíčení podle mého názoru vyžaduje kromě celé řady zásad uváděných autorem, ještě uplatnění těchto organizačních zásad:

1. Druhý sled úderného uskupení vytvořit z divize vyvedené z obrany. Úsek obrany předá při postupně prováděném manévru některé sousední divizi nebo ponechá ve svém úseku obrany dočasně část svých sil, maximálně do hodnoty jednoho pluku.

2. Krycí uskupení vytvořit z jedné motostřelecké divize.

3. Zabezpečení boků provádět na každém boku jednou motostřeleckou divizí.

4. Vševojskovou zálohu velitele armády vytvářet po zasazení všech svazků vyčleněním některých útvarů ze svazků provádějících zabezpečení boků nebo z krycího uskupení (podle vývoje situace).

5. Divizní dělostřelecké skupiny svazků vytvářet jen z organického dělostřeleckého pluku. Bude-li dostatek dělostřelectva zesilovat hlavně svazky úderného uskupení. Neorganické dělostřelectvo (posilové, přidělené a dělostřelectvo, které se dostalo do obklíčení s jinými svazky) organizovat v ADS a ponechat v podřízenosti velitele armády.

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK

k článku podplukovníka Františka Š o u k a l a „Některé úvahy o raketových bojových prostředcích a možnostech jejich použití“

(VM čís. 6/1958)

Major Vladimír Ř e h á k

Autor rozvádí v článku některé zajímavé názory na taktické a operační použití reaktivních střel. Tato otázka si jistě vyžádá — jak konečně autor v závěru svého článku připouští — mnohem hlubší rozbor, než jak byl v článku proveden. Chci vyjádřit své názory k některým autorovým závěrům a

uvést další možná hlediska, která mohou v konečném výsledku vést i k poněkud jiným závěrům, než jaké uvádí autor.

1. Podplukovník Šoukal navrhuje, aby reaktivní prostředky „prvního stupně“ — podle údajů, jimiž tyto prostředky charakterizuje, má zřejmě na mysli neřízené dě-

lostřelecké raketové prostředky s dostřelem 50 a více kilometrů, byly začleněny až do složení divizí. To prý zvyšuje samostatnost divizí, takže pak nebudou odkázány na pomoc prostředků nadřízeného náčelníka a ten prý nemusel požadavku divize na raketové úderu vždycky vyhovět.

Jsou jistě některé důvody, které mluví pro toto řešení, a je známo, že takové řešení našlo uplatnění například v americké armádě, kde se baterie dělostřeleckých neřízených raketových střel stávají přímo součástí dělostřelectva divize.

Na druhé straně však není možno ani přehlédnout důvody, které jsou proti začleňování těchto prostředků do divizí.

Především je třeba připomenout, že divize je taktický nikoli operační celek, vybavený všemi prostředky — a tedy i průzkumnými prostředky — pro plnění taktických úkolů. Soudobé prostředky divize pro zjištění cílů pro neřízené raketové střely v hloubce 20—30 km od předního okraje jsou v podstatě omezené. Průzkumné jednotky a skupiny divize, které pronikají do hloubky bojové sestavy nepřítele, zjišťují a vyhodnocují cíle a mohou na ně i řídit palbu. Je samozřejmé, že význam tohoto průzkumného prostředku není možno podceňovat. Současně je však třeba vidět i jeho omezené možnosti a nevelkou pravděpodobnost odhalení velkého množství cílů. Je potom problematické, zda tyto průzkumné prostředky jsou schopny poskytovat jednotkám raketových střel začleněných do divizí dostatečně hodnotné, a zejména úplné průzkumné údaje. Spíše se zdá, že i při případném začlenění neřízených raketových střel do divizí by tyto prostředky byly odkázány ve značné míře na výsledky průzkumu armádních průzkumných prostředků, zejména na výsledky vzdušného průzkumu. V tom případě, kdy divize nebude mít k dispozici kvalitní průzkumné prostředky, schopné zjišťovat cíle pro raketové prostředky udaného dostřelu, bylo by ovšem výhodnější nezačleňovat neřízené raketové střely s dostřelem 50 km a větším do divizí, nýbrž ponechat je v rukou velitele armády (přes velitele dělostřelectva armády) a působit jimi ve prospěch divizí v souladu se zámyslem operace.

K dalšímu autorovu důvodu, který uvádí k podpoře požadavku na začlenění neřízených dělostřeleckých raketových střel do divizí, že totiž vyžadování pomoci od nadřízeného náčelníka v průběhu boje je zdlouhavé a že nadřízený náčelník nemusí vždy požadavku velitele divize vyhovět, protože plní naléhavější úkoly. Tento důvod se zdá zcela nelogický. Velitel armády má v celkovém průběhu operace v každém případě mnohem úplnější znalosti než velitel divize.

Jestliže velitel divize požádá o provedení úderu raketovými střelami ve svůj prospěch, pak může sám nejlépe zhodnotit, zda v dané situaci je anebo není účelné úder provést. Bude-li to účelné z hlediska úspěšného průběhu operace, pak jej provede, třeba i bez žádosti velitele svazku. Nebude-li to účelné a bude-li nutno v zájmu úspěšného průběhu operace zasáhnout v jiném prostoru, třeba u jiného svazku, pak bude také správné provést úder tam. Úderů salvami raketových střel s tříštivou hlavíci i atomových úderů je nutno využívat v každém případě ke splnění hlavních úkolů v rámci armády; a tomuto požadavku nejlépe vyhovuje centralizované velení dělostřeleckým raketovým prostředkům v rámci armády. Domnívám se naopak, že i kdyby v průběhu dalšího vývoje byly dělostřelecké raketové prostředky začleněny do divizí, bylo by účelné vázat jejich použití, zejména při provedení atomových úderů, na souhlas nadřízeného náčelníka.

Uvedu ještě další důvody, které mluví pro centralizované velení dělostřeleckým raketovým prostředkům v rámci dělostřelectva armády.

Především je to otázka ekonomického využití těchto prostředků. Na příklad neřízenými dělostřeleckými raketovými střelami s dostřelem 50—60 km při rozmístění palebných postavení v hloubce okolo 10 km od předního okraje vlastních vojsk bude možno obsáhnout pásmo široké asi 60 km do dostatečné hloubky (asi 30 km na každou stranu od palebného postavení). To je šířka pásma, která podstatně přesahuje šířku pásma divize v běžných druhích boje. Velkého dostřelu neřízených dělostřeleckých raketových střel je možno využít k manévru palbou mezi divizemi. Manévru palbou mezi divizemi by však byl velmi omezen, kdybychom začlenili tyto prostředky přímo do divizí. K splnění stejného množství úkolů by však bylo třeba bez využití manévru palbou mnohem většího počtu jednotek raketových střel. Začleňování těchto raketových střel do divizí je z hlediska jejich využití neekonomické.

Posuďme ještě tuto otázku z hlediska manévru dělostřeleckými raketovými prostředky v průběhu boje. Je nesporné, že v rámci armády bude možno v průběhu boje manévrovat dělostřeleckými raketovými prostředky mnohem účelněji než v rámci divizí.

Jestliže shrneme všechny tyto důvody, které autor zřejmě neval z dostatečné míře v úvahu, docházíme k závěru, že bude výhodnější mít dělostřelecké atomové prostředky včetně dělostřeleckých neřízených raketových střel v rámci armády soustředěny pod centralizovaným velením, ať už

v rámci jedné armádní speciální dělostřelecké skupiny, anebo v několika dělostřeleckých skupinách zvláštního určení, podléhajících veliteli armády, který jim bude velet prostřednictvím velitele dělostřelecké armády a jeho štábu. Výhody tohoto řešení převažují snad důvody, které uvádí autor k podpoře požadavku na začlenění těchto prostředků do divizí. V dělostřeleckých atomových a zejména v raketových zbraních je nutno vidět především prostředek operačního významu. Tím ovšem nevylučujeme možnost v jednotlivých případech, na příklad, povede-li divize boj na samostatném směru, přidělit jí dělostřelecké prostředky atomového napadení včetně neřízených dělostřeleckých raketových střel spolu s průzkumovými prostředky pro zabezpečení jejich činnosti.

2. Autor ve třetí části své práce uvádí, že dělostřelecké a raketové prostředky na bojišti bude třeba rozdělit v rámci armády na dvě části: první, v níž bude klasické dělostřelectvo, a druhou, v níž budou raketové zbraně. Mezi nimi bude podle autora určité dělítko jak z hlediska rozmístění palebných postavení, tak i z hlediska rozdělování cílů, na které budou střelět.

Domnívám se, že takovéto rozdělování dělostřeleckého není správné ani z hlediska rozmístování postavení, ani z hlediska rozdělování cílů.

Palebná postavení neřízených dělostřeleckých raketových střel budou zasahovat do prostoru palebných postavení klasického dělostřeleckého a naopak.

Klasické dělostřelectvo, atomové dělostřelectvo i dělostřelecké raketové střely pak musí vytvořit jeden nedílný systém palby, na kterém se budou tyto jednotlivé druhy dělostřeleckého více nebo méně podílet v závislosti na situaci. V žádném případě není možno vytvořit samostatný systém palby klasického dělostřeleckého a samostatný systém palby raketového dělostřeleckého. Proto je nesprávné rozdělovat tyto prostředky podle prostorů cílů.

Palebná postavení dělostřeleckých raketových

střel (zejména neřízených) není možno — jak uvádí autor — rozmístit v hloubce týlového prostoru armády. Není možno opominout, že rozptýlení těchto prostředků je přímo závislý na dálce střelby. Výpočty ukazují, že se zřetelem k požadovanému účinku v cíli se neřízené dělostřelecké raketové střely nebudou rozmisťovat ve větší hloubce od předního okraje než asi 10—15 km. V řadě případů, kdy budeme chtít zmenšit rozptýlení těchto prostředků, ať už z důvodu zmenšení bezpečnostní vzdálenosti nebo z důvodu zvýšení spolehlivosti zničení či umlčení daného cíle, bude nutno předsunout palebná postavení dělostřeleckých raketových střel ještě blíže k přednímu okraji. Nelze tedy v žádném případě mluvit o „týlovém prostoru armády“.

Není možno také souhlasit s tézí, že raketové prostředky mají jasně odlišný ráz celkové bojové činnosti od dělostřeleckého. Jsou to prostředky pro umlčování a ničení nepřítelů právě tak jako klasické dělostřelectvo.

V souvislosti s tím je nutno určit i rozsah práce velitele dělostřeleckého armády a jeho štábu. Není možno usměrnit jeho činnost pouze na raketové prostředky a starost o klasické dělostřelectvo — včetně atomového — ponechat velitelům dělostřeleckého divizí. Domnívám se, že velitel dělostřeleckého armády a jeho štáb musí řešit komplexně otázky použití dělostřeleckého v rámci armády, a to jak klasického, tak atomového a raketového. V žádném případě pak není možno zbavit velitele dělostřeleckého armády a jeho štáb plné odpovědnosti za organizaci boje s nepřátelským dělostřelectvem, zejména s atomovým a raketovým dělostřelectvem.

V podstatě není možno souhlasit s celkovým pojetím úlohy a rozdělování dělostřeleckého armády na klasické — o které se starají velitelé dělostřeleckého divizí, a na raketové — o které se stará velitel dělostřeleckého armády. Velitel dělostřeleckého armády a jeho štáb musí řešit komplexně otázky spojené jak s použitím klasického, tak i s použitím raketového dělostřeleckého.

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK

k článku „Zvláštnosti bojového použití dělostřeleckého při průlomu vševojskové armády na dvou i více směrech“

(VM čís. 3/58)

Podplukovník Josef Brož

Úspěšný průlom připravené obrany nepřítel bude záviset nejen na hromadném a rozsáhlém použití sil a prostředků, ale i na umění uchránit vlastní úderné uskupení

před ztrátami, které mohou způsobit údery zbraní hromadného ničení nepřítel.

Americká armáda plánuje a provádí v obranné operaci atomové údery tak, že

así na hloubku prvních sledů divizí se obvykle provádějí hlavněm dělostřelectvem, které má velkou přesnost střelby ve srovnání s ostatními prostředky atomového napadení. Atomové úderu na tuto hloubku se provádějí granáty (střelami) o trititolovém ekvivalentu od 1 do 20 KT při použití vzdušného výbuchu o malé výšce. Přesnost úderu se předpokládá do 100 m. Na dělostřelectvo, druhé sledy divizí, zálohy, velitelská stanoviště používají dělostřelecké rakety, zpravidla HONEST JOHN, popř. i řízené střely CORPORAL o trititolovém ekvivalentu do 100 KT.

Přesnost střelby dělostřeleckými raketami HONEST JOHN v dálce je asi 150 m. Na druhé sledy armády a dále do hloubky používá americká armáda řízených střel CORPORAL a REDSTONE a letectva s atomovými náložími o mohutnosti do 500 KT. Abychom uchránili vlastní vojska zvláště od atomových úderů za protipřípravy a usnadnili zahájení útočné operace, je možno provádět průlom vševojskovou armádou na dvou a více směrech, jak o tom pojednává článek plukovníka Karla Pernici v časopisu Vojenská mysl č. 3/1958.

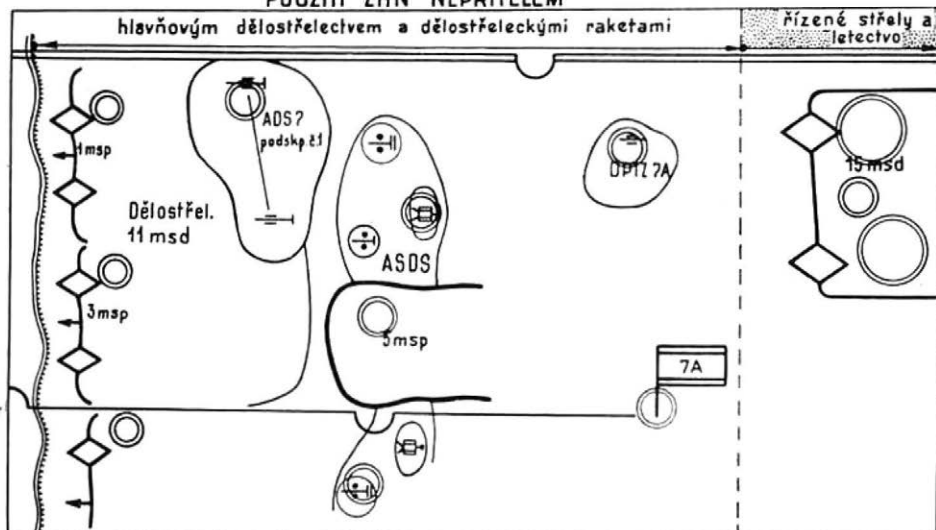
Ve svém diskusním příspěvku bych se chtěl zmínit o zvlátnostech bojového použití dělostřelectva, jak už také bylo poukázáno v diskusním příspěvku majora Ondráška a kapitána Lanka ve Vojenské mysl č. 1/1959.

Zvláštnosti v uskupení bojové sestavy dělostřelectva

Průlom na několika směrech však vyžaduje, aby velitel dělostřelectva armády se svým štábem důsledně rozebral varianty možného uskupení dělostřelectva a bylo navrženo nejúčelnější rozdělení posilových dělostřeleckých prostředků, neboť v průběhu operace nebude již možné jak prostorově tak i časově přemístit dělostřelecké prostředky z jednoho směru na druhý. Boj (operace), který je veden na samostatných směrech, nedovoluje plně uplatnit vliv velitele armády a někdy ani velitele svazku, což si vynucuje decentralisaci dělostřelectva. Počáteční rozdělení a uskupení dělostřelectva má proto velký význam. Proto v některých případech, zvláště když bude v rámci armády proveden průlom na více směrech, nutno upustit od vytváření armádní dělostřelecké skupiny a dělostřelectvo přidělit divizím prvního sledu. Naproti tomu, podle mého názoru, bude vhodné vytvářet si silnější dělostřeleckou pohyblivou zálohu armády k případnému posílení druhého sledu při zasazení, k nahrazení ztrát po atomových úderech nebo k posílení svazku prvního sledu, k zdolání narůstajícího odporu v hloubce obrany nepřítel.

Po stránce PT zabezpečení jeví se nejvýhodnější svazky prvního sledu posílit PT dělostřelectvem, neboť při postupu do

POUŽITÍ ZHN NEPŘÍTELEM

hloubky obrany nepřítele budou mít odkryté oba boky. Každý svazek může být vybaven protitankovými prostředky za předpokladu, že armáda bude zesílena PT prostředky frontu. Na stupni armády se jeví nejvýhodnější mít vzhledem k širokému průlomovému pásmu takovou dělostřeleckou protitankovou zálohu armády, kterou je možno přesunout na kterýkoli ohrožený směr pomocí vrtulníků. To jsou lehké protitankové prostředky, bezzákluzová děla, protitankové řízené střely a tarasnice. V takovémto případě potom postačí na stupni armády jedna DPTZ. Jinak nutno na stupni armády vytvořit dvě dělostřelecké protitankové zálohy armády, neboť v průběhu operace nelze provádět (nebo s velkou časovou ztrátou) přesun z jednoho směru na druhý. V případě, že bude vytvořena jedna dělostřelecká protitanková záloha armády a nelze ji přemístit na ohrožený směr pomocí vrtulníků, nutno vyvinout svazky prvního sledu protitankovými prostředky.

Protivzdušná obrana při průlomu armády na dvou a více směrech bude obtížnější, neboť nebude možno dosáhnout stanovených hustot PL dělostřelectva na běžný kilometr fronty. Bude možno posilovat svazky prvního sledu větším množstvím PL dělostřelectva, i středorážního. Na některých směrech bude nutno vytvořit i armádní protiletadlovou dělostřeleckou skupinu (na směru, kde bude průlom dvou svazků, kde budou vytvořeny armádní dělostřelecké skupiny).

V případě, že bude v rámci armády průlom proveden 3—4 divizemi v prvním sledu, přičemž každá divize bude útočit na samostatném směru, budou svazky prvního sledu posilovány na úkor armádních prostředků. V takovémto případě nutno divize posílit prostředky z armádní dělostřelecké divize (nevytvářet ADS), bateriemi atomových kanónů a na stupni velitele armády v každém případě bude vytvořena armádní speciální dělostřelecká skupina složená jen z prostředků lehkého raketového dělostřeleckého pluku (lrđp) nebo středního raketového dělostřeleckého pluku (srđp).

Nesouhlasím však s názorem, že by se divize prvního sledu, útočící po směrech, měly zesilovat neřízenými střelami NR-1 a NR-2, organizovanými v lehkých raketových dělostřeleckých plucích. Velitel armády by se přidělením atomových kanónů a neřízených střel prakticky zbavil všech prostředků (až na řízené střely RS-1, když ovšem budou armádě přiděleny) a nemohl by plnit úkol a vést boj s nepřátelskými prostředky ZHN. Proto by musel být tento úkol přenesen na velitele divize. Při průlomu nepřátelské obrany, kdy každá divize bude útočit na samostatném směru, nutno ještě pře-

nést úkol bojovat s radiotechnickými prostředky a dělostřelectvem nepřítele na velitele dělostřelectva divize. To myslím by bylo nad možnosti divize.

Dostřel dělostřeleckých raketových prostředků tříštivotrhavou municí, organizovaných v lrđp, je 50 km. Budou-li palebná postavení v hloubce kolem 10 km a rozmístění bude provedeno rozptýleně, možno podporovat divize prvního sledu až do splnění úkolu dne bez přidělení prostředků lrđp divizím. Proto možno souhlasit jen s posilováním divizí útočících na samostatných směrech atomovými kanóny (po bateriích).

To má ovšem na druhé straně nevýhodu v tom, že velitel armády má dělostřelecké raketové prostředky včleněny do ASDS a dělostřelecké atomové kanóny rozptýleny po celém pásmu průlomu a v průběhu operace (boje) jich může hromadně použít na ohrožených směrech jen s námahou. Tuto nevýhodu lze odstranit zmenšením váhy dělostřeleckých prostředků na úkor dostřelu tak, aby v případě nutnosti mohly být naloženy do vrtulníku a přepraveny na ohrožený směr, tak jak to předpokládám u protitankových prostředků. Po splnění úkolu na tomto směru mohou být podle potřeby a vývinu boje (operace) použity na jiném směru.

Zvláštnosti palebné činnosti dělostřelectva při průlomu na směrech

a) Při zmaření nepřátelské protipřípravy

I když divize bude útočit na samostatném směru, nelze právě dnes vyloučit provedení protipřípravy. Velký plošný účinek ZHN, možnosti manévru palbou zvětšením dostřelu, velká přesnost raketových dělostřeleckých prostředků umožňují nepříteli právě bez větších náznaků provést protipřípravu. Vlastní dělostřelectvo musí být v každém případě v součinnosti se zbraněmi hromadného ničení v pohotovosti k zmaření nepřátelské protipřípravy, a to za varianty, že bude proveden průlom se zasažením svazku z chodu nebo z výchozího položení v dotyku. V obou případech je nutno, aby každý svazek prvního sledu útočící na samostatném směru, měl přiděleny prostředky k provedení atomových úderů nebo aby tyto prostředky byly umístěny za ním. Nepřátelská protipříprava bude v podstatě prováděna podle dosud známých zvyklostí. Opatření k jejímu zmaření budou hlavně zaměřena na průzkum ZHN nepřítele a jejich zničení. Nebudou-li ZHN nepřítele včas zničeny (umlčeny), mohou vážně ohrozit i průlom prováděný na směrech.

b) Dělostřelecká příprava zteče

Nutno zdůraznit, že dělostřelecká příprava zteče při průlomu na několika smě-

rech vyžaduje jak zvýšený počet atomových úderů, tak i větší počet dělostřelectva schopného vést boj s nepřátelským dělostřelectvem a jeho protiradiotechnickými prostředky.

c) Dělostřelecká podpora zteče a útoku v hloubce nepřátelské obrany

Útvary a svazky prvního sledu budou k rychlému průlomu taktické hloubky nepřátelské obrany využívat koridorů vytvořených v nepřátelské obraně atomovými údery. Tyto mezery mohou být do příchodu vlastních vojsk drženy vzdušnými výsadbami. Podle mého názoru nyní, kdy možno využít soudobé techniky, vrtulníků a vojska jsou k těmto úkolům připravována (viz rozkaz pro bojovou a politickou přípravu s. ministra národní obrany pro výcvikový rok 1959), lze v rámci armády počítat s tím, že použití výsadku z organických prostředků armády nebude zvláštností, ale možno říci pravidlem. Vzhledem k důležitosti a závažnosti tohoto úkolu jeví se podle mého názoru jako nutné přidělit pro přepravu vzdušného výsadku z organických prostředků armády vševojskové armádě trvale letku(y) vrtulníků. Rovněž bude účelné pro posílení protitankovými prostředky střelecké rotý nebo motostřeleckého praporu, určené jako vzdušný výsadek, vytvořit u protitankové brigády armády protitankovou jednotku (oddíl), která by byla organizována z protitankových baterií bezzákluzových kanónů, popř. i tarasnic. Prostředky tohoto oddílu by pak mohly být přidělovány jako posilový prostředek pro vzdušný výsadek organizovaný z prostředků armády a přepravovaný vrtulníky.

Zvláštnosti ve vedení dělostřelectva a v řízení jeho palby

Průlom na dvou a více směrech z vlastní strany má velkou nevýhodu ve vedení dělostřelectva a v řízení jeho palby. Vedení dělostřelectva na stupni armády bude decentralizováno. Velitel dělostřelectva armády a tím i velitel armády bude moci ovlivnit boj divizí provádějících průlom na směrech zpravidla jen údery ZHN, zásahem DPTZ a popř. posílením dělostřeleckými prostředky z dělostřelecké zálohy armády (byla-li vytvořena). Průběh útočné operace na směrech vyžaduje přepravu dělostřeleckých prostředků (i pro použití atomových úderů) na chročený směr vrtulníky, aby mohl být rychle změněn poměr sil na

chročeném směru. Důsledkem toho ovšem je nutnost zmenšit jejich váhu na úkor pohyblivosti i dostřelu. Velení na stupni dělostřelectva divize, musí být přísně centralizováno.

Vedení boje s nepřátelskými ZHN (pokud jsou v dostřelu dělostřeleckých prostředků) zůstane povinností velitele dělostřelectva armády, avšak šířka pásma průlomu velmi ztěžuje plnění tohoto úkolu. Podle mého názoru tento prvořadý úkol vyžaduje, aby za těchto okolností vševojsková armáda měla již sama takové organické prostředky (atomové kanóny) a rovněž byla ve větší míře zesilována, zvláště prostředky lrdp a srdp.

Pro vedení boje s nepřátelskými prostředky ZHN je nejvhodnější využití dělostřeleckých prostředků (jak klasického dělostřelectva, tak dělostřeleckých raketových prostředků) z těchto důvodů:

- při jejich použití není nutná vzdušná převaha a umlčení objektů protivzdušné obrany v prostoru cíle,

- úkol může být proveden v kratší době,

- dělostřelecké prostředky jsou přesnější než letecké,

- dělostřeleckých prostředků může být použito za jakéhokoli počasí a v kterékoli denní době.

Druhým závažným úkolem je zjišťování těchto prostředků (ZHN nepřítel) průzkumem a řízením palby na jejich zničení. Podstatně může tento úkol urychlit televize, zvláště televizní aparatury používané ve vrtulnicích (letounech) mohou zabezpečit předávání televizního obrazu a řízení palby na zjištěné nepřátelské prostředky ZHN. V tomto oboru, jak sděluje plukovník Josef Ježek ve VM 6/1958, byly získány dobré zkušenosti.

Závěrem bych chtěl zdůraznit, že autor článku podle mého názoru přecenil některé výhody průlomu vševojskové armády na dvou a více směrech. Přikláním se k názoru, že právě imperialisté v důsledku své organizace dělostřeleckých a raketových prostředků u pentomických divizí, zařazení 203mm houfnic a baterií HONEST JOHN, mají možnost, a to počínaje již velitelem divize, podstatně narušit a ochromit činnost našich svazků připravujících se k provedení průlomu na směrech. Tím ovšem nechci kategoricky zamítnout tento způsob průlomu nepřátelské obrany.

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK

k článku „Některá opatření k posílení protiatomové a protichemické ochrany vojsk v různých druzích boje“

(VM čís. 6/1958)

Podplukovník Jaroslav Šebek

Autor ve svém článku rozebírá některá opatření protiatomové a protichemické ochrany vojsk v různých druzích bojové činnosti, s hlavním zaměřením na ochranu protiatomovou.

Jeho správné výklady a závěry bych chtěl ve svém diskusním příspěvku doplnit některými možnými konkrétními opatřeními, kterými lze protiatomovou ochranu vojsk zkvalitnit, a dále rozvést některé autorovy názory.

Autor ve svém článku správně klade důraz na rychlé ukrytí živé síly a bojové techniky jako na jednu z nejdůležitějších podmínek úspěšné protiatomové ochrany vojsk.

Procento ztrát vzniklé účinkem zbraní hromadného ničení je přímo závislé na době, které je třeba k ukrytí živé síly a bojové techniky. Proto bude podle mého názoru nezbytné při přípravě obrany zařadit mezi práce prvního pořadí budování ochranných okopů a úkrytů pro živou sílu a ochranných okopů pro bojovou techniku. Toto bude platit nejen u svazků druhého sledu, ale i u svazků prvního sledu, jakmile zaujmou obranu, kdy bude účelné budovat nejdříve okopy ochranné, které by byly současně přízpůsobeny pro vedení palby. Systém ochranných okopů bude účelné budovat i v bezprostřední blízkosti nepřítelů, v tak zvaném bezpečnostním pásmu, ve kterém nepřítel nemůže použít atomových zbraní vzhledem k blízkosti vlastních vojsk. U útvarů a svazků druhých sledů budou pak palébná a obranná postavení zaujímana tehdy, když útočník vzhledem k čelům vlastních vojsk nebude moci již použít atomových zbraní. Dokud nebudou vytvořeny bezpečnostní podmínky, budou jednotky v protiatomových úkrytech.

Tyto předpoklady vyžadují, aby se současně s budováním palébných a obranných postavení v nejnepříznivějším rozsahu přikročilo k budování spolehlivých ochranných protiatomových úkrytů pro živou sílu a ochranných okopů pro bojovou techniku.

Toto opatření je o to významnější, že soudobý systém zákopů prodělává základní krizi, poněvadž jeho rozsah nejenže nelze ve stanovených lhůtách vybudovat, ale i lhůty jeho budování jsou v zásadním rozporu s dobou potřebnou pro přípravu útočné

operace. Proto bude jistě účelnější mít živou sílu a bojovou techniku spolehlivě zabezpečené před ničivými účinky zbraní hromadného ničení, než mít nedokonalé a nedostatečně zabezpečenou ochranu živé síly a bojové techniky, a i manévry mezi jednotlivými postaveními. Výhodné a při současném stavu ženižní techniky jediné možné bude rozvíjet zákopový systém, pokud to síly a čas dovolí, až po zabezpečení nejnepříznivější ochrany živé síly a bojové techniky nebo současně s těmito opatřeními.

Více pozornosti je třeba věnovat ženižní úpravě terénu při zabezpečení protiatomového manévru, na který je nutno pohlížet jako na jeden z hlavních prostředků, který umožňuje snížit ztráty na živé síle a bojové technice, při napadení zbraněmi hromadného ničení na nejmenší míru. Při vytváření podmínek příznivých pro provádění protiatomového manévru z hlediska ženižního půjde zde hlavně o budování záložních postavení a záložních ochranných okopů a úkrytů pro živou sílu a ochranných okopů pro bojovou techniku a dále o úpravu a vytyčení cest, které by za všech podmínek zajistily uskutečnění rychlého a nerušeného protiatomového manévru. Ochranné okopy a úkryty, mají-li zabezpečit příznivé podmínky pro provádění protiatomového manévru, musí mít stejnou ochrannou hodnotu, a to jak v hlavních, tak i v záložních postaveních, poněvadž se může velmi často stát záložní postavení postavením hlavním, jestliže postavení hlavní bude zamořeno radioaktivními látkami. Jak již bylo řečeno, zvláštní pozornost je nutno věnovat úpravě a vytyčení cest, které mají zabezpečit provedení rychlého a nerušeného manévru za všech podmínek. Tyto cesty musí být proto voleny tak, aby byly pokud možno skryty před pozemním i vzdušným pozorováním a aby využily terénních nerovností ke snížení účinků zbraní hromadného ničení na nejmenší možnou míru. Přitom jejich průběh musí být takový, aby na nich při napadení atomovými zbraněmi nedošlo k rozsáhlejšímu závalům. U „citlivých“ míst musí být vytyčeny objízdky. Tato opatření jsou zvláště důležitá z toho důvodu, že protiatomový manévry bude mnohdy uskutečňován v poslední okamžik, kdy se útoč-

ník bude již přibližovat k hlavnímu postavení, takže bude třeba vytvořit takové časové podmínky, které by zabezpečily nerušené zaujetí hlavních postavení. Toto zaujímání může být uskutečňováno již v tak zvaném bezpečnostním pásmu, kdy útočník již nebude moci použít zbraní hromadného ničení vzhledem k přítomnosti svých vojsk. Při plánování protiatomového manévru bude mít proto, hlavně u záložních postavení, prvotní význam vedle vytváření podmínek bezprostřední ochrany před ničivými účinky i otázka maskování.

Autor dále ve svém článku doporučuje využít zemních otvorů zřizovaných zemními vrtáky jako úkrytů pro živou sílu, které lze velmi snadno zamaskovat. S jeho názorem nelze však plně souhlasit, když se zabýváme podrobněji způsobem použití a časové možnosti této techniky při zřizování těchto ochranných okopů — zemních vývrtů.

Jestliže máme na zřeteli nutnost ukrytí veškeré živé síly a bojové techniky v co nejkratším čase, kdy musí dojít k masovému ukrytí současně, vidíme, že pracovní efekt těchto prostředků při současném materiálním vybavení ženijních jednotek na různých stupních touto technikou je příliš malý, než aby mohl sehrát závažnou úlohu při zajišťování ochrany živé síly před zbraní hromadného ničení. Vezmeme-li v úvahu, že v rámci jedné motostřelecké divize může při současném stavu působit zhruba až 6 zemních vrtáků, přičemž jeden může za nepříznivějších podmínek zřítit za 10 hodin až 30 zemních otvorů, je možno pomocí této techniky zřítit za 10 hodin pouze 180 otvorů, což je ve srovnání s celkovým rozsahem prací potřebných k ochraně živé síly téměř bezvýznamné. Rozhodně účelnější bude, jestliže jednotky, které byly na určité čáře zastaveny, přikročí ihned s využitím všech prostředků pro zemní práce a hlavně polních lopatek ke zřizování ochranných okopů o hloubce aspoň 1,10 m, a to buď pro jednotlivce, nebo pro spoly. Takový okop si každý jednotlivec za příznivých půdních podmínek může zřítit do dvou hodin. Při tom je nutno vzít rovněž v úvahu, kdy lze této techniky pro tyto účely využít. V útočné operaci budou zemní vrtáky převážně zařazeny do ženijní zálohy, poněvadž jejich použití přichází v úvahu hlavně při zřizování výbušných zátarasů a dále při zřizování okopů pomocí trhavin.

Poněvadž půjde o techniku, které se při vedení útočného boje bezprostředního nepoužívá, bude se tato záloha pohybovat zpravidla až za druhým sledem útočné sestavy. Vezmeme-li v úvahu dobu od vydání rozkazu k provedení prací až po jejich vlastní zahájení, vidíme, že této techniky bude možno využít spíše jen k dokončování

ochranných okopů při budování hlavních postavení, a to v prostorech druhých sledů nebo k úplnému budování na záložních postaveních. Při vedení obranného boje bude zemních vrtáků opět využíváno spíše ke zřizování okopů pomocí trhavin, k přípravě ničení mostních objektů a vlastního silničního tělesa a ke zřizování protitankových příkopů pomocí trhavin. I otázku maskování je nutno pro použití zemních vrtáků posuzovat střídavě, poněvadž při popojíždění zemního vrtáku vzniká stopa, která je na leteckém snímku viditelná. Tento demaskující příznak není však nijak závažný vzhledem k nasycenosti bojových sestav vozidly a ke spoustě stop, které vznikají popojížděním těchto vozidel. Mimo to při hloubení vývrtu je vytěžená hornina rozhazována do okolí okopu, jejíž zamaskování si vyžádá zrovna tolik času jako maskování náspyru u ručně vyhloubeného ochranného okopu.

Velmi složitá bude v podmínkách krátkých lhůt otázka maskování, poněvadž jak zkušenosti ukazují, vyžádá si maskování soudobými prostředky zpravidla dvakrát až třikrát tolik času jako zřízení vlastního okopu.

Autor ve svém článku trvá na dokonalém maskování, což bude jistě nutné a nezbytné, jestliže k tomu bude dostatek času a síl. Maskování zde stojí v jakémsi protikladu k zajištění ochrany živé síly a bojové techniky a lze odpovědně říci, že čím bude v určité časové lhůtě dokonalejší maskování, tím menší bude ochrana živé síly a bojové techniky před ničivými účinky atomových zbraní. Je při tom třeba mít rovněž na zřeteli, že atomových zbraní se nepoužívá na jednotlivé cíle, jako je tomu u zbraní klasických, ale na celé uskupení nebo na důležité objekty operačního významu.

Proto se domnívám, že vlastní klamání pokud jde o uskupení, musí v první řadě zabezpečit dokonalé a účelné rozptýlení. Až na druhém místě bude úsilí o dokonalé maskování, které tak jako tak je při soudobém tempu vedení operací značně neschopné, nehledě již ani na dokonalost soudobých prostředků průzkumu a průzkumných metod, za kterými dosud soudobé maskovací prostředky pokulhávají. Dále je třeba mít na zřeteli i to, že jeden nedokonalé zamaskovaný objekt či okop může snadno upozornit i na okopy či objekty dokonale zamaskované. Při posuzování významu maskování pro ochranu živé síly a bojové techniky je však nutno vidět i význam částečného maskování počtů. To může sehrát významnou úlohu ve spojení s účelným rozmístěním uskupení, od kterého je třeba odpoutat pozornost, poněvadž ukazuje cíl,

který se bude zdát nevýhodný pro použití zbraní hromadného ničení.

Domnívám se, že, snadnější bude dále jít po linii provádění řady klamných opatření.

Maskování bude proto třeba tam, kde terénní nerovnosti poskytují částečnou ochranu před ničivými účinky zbraní hromadného ničení. Tam bude třeba provádět maskování jako prvořadý úkol. Kde terén nebude poskytovat v dostatečně míře ochranu před ničivými účinky zbraní hromadného ničení, tam bude nutno v první řadě zabezpečit dostatečnou ochranu živé síly a bojové technice a pak teprve usilovat o maskování. Jestliže bylo v prvním případě maskování úkolem nadřazeným, pak v případě druhém je nutno vidět jako nadřazený úkol zabezpečení ochrany před ničivými účinky zbraní hromadného ničení.

Dále je třeba vidět značné rozpětí mezi dobou potřebnou k vybudování ochranného okopu pro živou sílu a dobou potřebnou pro vybudování ochranného okopu pro bojové vozidlo.

Ochranný okop si může jednotlivec zřídit průměrně do dvou hodin. Naproti tomu například osádka tanku je schopna vybudovat si ochranný okop pro tank za jeden až jeden a půl dne. Autor sice ve svém článku mluví o rozsáhlé mechanizaci prací, avšak je nutno mít na zřeteli i možný počet prostředků k mechanizaci zemních prací se zřetelem k počtům bojové techniky. Vezme-li v úvahu, že jeden buldozer je schopen za 10 hodin zřídit až 10 okopů pro tanky, vidíme, počítáme-li všechny buldozery a lžicová rypadla v rámci divize, že počet možných ochranných okopů zřízených touto technikou v uvedené době je ve srovnání s celkovým počtem tanků, obrněných transportérů a dopravních vozidel téměř nepatrný, jestliže chceme zároveň dosáhnout určitého příznivého časového poměru mezi ukrytím živé síly a bojové a dopravní techniky.

I při použití ženižní techniky k provádění zemních prací je nutno mít na zřeteli, že kvalita těchto okopů, pokud jde o stránku maskování, bude značně nízká vzhledem k řadě stop, které tato technika v průběhu prací vytvoří.

Možnosti hromadného ukrytí bojové techniky a dopravních prostředků v co nejkratší době, tak aby tato doba byla úměrná době, ve které dojde k ukrytí živé síly, vidí autor správně v tom, že by bylo účelné vybudovat aspoň část bojové techniky a dopravních vozidel předčasným zařízením pro provádění zemních prací. Tato otázka zdá se být lehce řešitelná, avšak je ve skutečnosti spojena s řadou technických potíží, které vyplývají z toho, že dosud používaná vozidla buď na žádoucí předávací zařízení kon-

struována nejsou nebo že jejich motorická síla je k zabezpečení funkce těchto předávacích zařízení slabá a konečně že by práce těchto předávacích zařízení ztížila hlavní funkci, kterou tato vozidla mají plnit.

Avšak ani předávací zařízení, jestliže by nebyla u každého vozidla, nevyřešila by otázku okamžitého současného zapuštění veškeré bojové techniky, ale docházelo by zde k postupnému zapouštění. Celková doba k tomu potřebná by se sice podstatně zkrátila, ale zapouštění by se přece jenom provádělo postupně.

Jednou z možných cest, která v součinnosti se všemi výše uvedenými způsoby umožňuje zapustit bojovou techniku a dopravní prostředky ve stejné době jako živou sílu, je použití trhavin.

Použití trhavin nám umožní zapouštění bojová vozidla i vozidla dopravní nejen při vedení obranného boje, ale i v průběhu útoku, kdy budou podmínky pro napadení atomovými zbraněmi nepříteli mnohem příznivější, poněvadž bude docházet k větším koncentracím živé síly a bojové techniky.

Trhaviny umožní zapustit bojovou techniku zhruba za dvě až tři hodiny a dopravní techniku asi za šest hodin, tedy za stejnou dobu jako živou sílu.

Avšak i použití trhavin má řadu specifických zvláštností, které však mohou být v krátkém čase zvládnuty. Jednou ze základních nutností je dodržování všech bezpečnostních opatření, poněvadž při trhání zeminy mohou být jednotlivé kusy odstřelené horniny vymrštny až na vzdálenost 150 m a za větru až 300 m. Proto při pracích s trhavinami musí být práce přesně organizovány. U samostatných jednotek je zpravidla bude řídit velitel čety, popř. velitel motostřelecké roty, jestliže motostřelecká rota bude zesílena tanky.

Delší zvláštnost použití trhavin ke zřizování ochranných okopů pro bojovou techniku a dopravní vozidla záleží v tom, že každá osádka bude muset znát manipulaci s trhavinami a roznětovým materiálem.

I když tyto práce jsou velmi jednoduché a technicky málo náročné, zůstaly nám v tomto směru naše výcvikové programy hodně dlužny.

Při pracích s trhavinami je nutné zajistit i bezpečné pronikání signálů, a to jednak signálů k upozornění jednotek, že bude proveden odstřel, aby se mohly včas uchýlit do úkrytů, jednak signálů pro vlastní odpálení.

Bude to tím důležitější, že řada prací bude prováděna v noci, kdy bude značně ztížena orientace.

Použití trhavin, kterým se na jedné straně zkracuje doba pro zapuštění bojové techniky nebo dopravních vozidel, má na druhé straně i řadu záporných vlastností.

Jednou z nich je například to, že odstředěná hornina je demaskujícím příznakem, dále pak to, že výbuchem může být nepřítel upozorněn na činnost našich vojsk. Jsem však toho názoru, že pokud vojska nebudou moci ke svému skrytí využít v dostatečné míře ochranných vlastností terénu a jeho členitosti, budou asi okamžitě budovat ochranné okopy pomocí trhavin.

Zda budou okopy při různých fázích bojové činnosti budovány pomocí trhavin, mechanizačními prostředky, nebo dokonce ručně, o tom bude rozhodovat odpovědný velitel motostřelecké divize.

Porovnáme-li dobu, kterou si vyžádá ruční vybudování ochranného okopu napří-

klad pro tank T-34 s dobou, která je třeba pro zřízení téhož okopu pomocí trhavin, vidíme, že způsob budování okopů pomocí trhavin je 8krát až 10krát rychlejší.

Jakými prostředky budou budovány ochranné okopy pro bojová a dopravní vozidla, to v podstatě ovlivní čas, který bude pro budování k dispozici, úkol svazku, jeho místo v celkové sestavě, terénní podmínky, ve kterých svazek bude působit a konečně i možnosti svazku, pokud jde o materiál, popřípadě techniku. Použití trhavin si vyžaduje i značné zatížení prostředků přísunu: u motostřelecké divize — až 115 t; u td — až 120 t, při úplném zapuštění všech bojových a dopravních vozidel a bojových prostředků v divizi.

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK

k článku „Zkušenosti z organizace a činnosti dobrovolných vojenskovo-vedeckých kroužků u štábu 2.VO“

(VM čís. 1/1959)

Podplukovník Bohuslav Kučera

Myslím, že uvedený článek plukovníka Tvarošky může splnit své poslání a že pomůže na různých pracovištích zaktivisovat dobrovolné vojenskovo-vedecké kroužky, které v naší armádě nejsou dosud plně doceněny.

Za svého působení u štábu svazku jsem jako jeden z hlavních funkcionářů organizoval vojenskovo-vedeckou práci a musím říci, že naše vojenskovo-vedecká činnost nevykazovala podstatné úspěchy, a to proto, že jsme opomíjeli instituci dobrovolných vojenskovo-vedeckých kroužků. Úkoly vojenskovo-vedecké práce jsme se snažili řešit pouze po linii služební, takže se nám nepodařilo zapojit do ní široký okruh důstojníků.

Za krátkou dobu, co jsem u štábu 2. vojenského okruhu, měl jsem možnost pozorovat, že zde jsou již vytvořeny dobré podmínky pro práci v dobrovolných vojenskovo-vedeckých kroužcích a že i ze strany hlavních funkcionářů je zde věnována péče těm důstojníkům, kteří chtějí vědecky pracovat.

Plukovník Tvaroška ve svém článku píše pouze o zkušenostech ze štábu 2. vojenského okruhu. Je jisté, že štáb 2. vojenského okruhu dosáhl celkem pěkných úspěchů ve vojenskovo-vedecké práci; nemalou zásluhu na tom má dobře organizovaný a vedený dobrovolný vojenskovo-vedecký kroužek. To bylo konstatováno i redakční radou Vojenské mysli při závěrečném vyhodnocení tohoto časopisu. Štáb 2. vojenského okruhu

byl hodnocen v dopisovatelské činnosti na prvním místě a jeho dva příslušníci se umístili mezi prvními třemi dopisovateli. Je třeba ovšem podotknout, že dopisovatelé byli hodnoceni pouze co do počtu uveřejněných příspěvků. Myslím, že v budoucnu bude nutno posuzovat dopisovatelskou činnost nejen podle množství článků, ale také především podle jejich hodnoty, tj. podle toho, co nového článek přinesl pro taktiku nebo operační umění a jak byl přijat a zhodnocen čtenáři. Domnívám se též, že k článkům, které vyvolávají diskusi, bylo by účelné udělat závěr zpracovaný buď redakční radou nebo některým funkcionářem z velení armády. Z tohoto závěru by se pak mohlo vycházet při dalším rozpracování té nebo oné otázky. Při dosavadní praxi se totiž čtenáři nedovídl nikdy stanovisko velení armády a to je myslím pro vojenskovo-vedeckou práci nevýhodné.

Dobrovolné vojenskovo-vedecké kroužky u svazků a útvarů

Autor se ve svém článku vůbec nezmiňuje o organizaci a činnosti dobrovolných vojenskovo-vedeckých kroužků u svazků a útvarů. Sám mi v debatě o těchto otázkách řekl, že o nich nemohl psát proto, protože dobrovolné vojenskovo-vedecké kroužky buď neexistovaly anebo existovaly jen formál-

ně, aby se splnilo nařízení, ale ve skutečnosti své poslání neplnily.

Aby se vojenskovodecká práce u našeho okruhu i v tomto směru zlepšila, byla přijata tato opatření:

— S veliteli svazků a útvarů byl proveden rozbor tohoto nedostatku a současně jim byly dány praktické pokyny na základě zkušeností ze štábu okruhu, jak tyto kroužky organizovat, a zejména, jak je vést a poskytovat jim pomoc.

— Štáby svazků a útvarů budou za podpory štábu okruhu teoreticky propracované otázky přezkoušovat prakticky při cvičeních s vojsky.

— Byla vyhlášena soutěž o nejlepší vojenskovodecký kroužek a o nejlepší dopisovatele okruhu. S podmínkami soutěže byly svazky a útvary seznámeny.

Těmito opatřeními je sledován cíl, aby se do našich vojenských odborných časopisů dostávalo více článků přinášejících poznatky z výcviku vojsk a aby byly zevšeobecněny zkušenosti ze cvičení s vojsky.

Dobrovolné vojenskovodecké kroužky generálů a důstojníků v záloze

Předpis Všeob-10-2 pamatuje i na účast generálů a důstojníků v záloze ve vojenskovodeckých kroužcích, a to buď u domů armády nebo u divizních klubů. Dosud však žádný takový kroužek u nás založen nebyl, a proto ani nemůžeme posoudit, jaké oprávnění má tato stať uvedeného předpisu. Přesto však myslím, že toto ustanovení předpisu je třeba zrevizovat a najít jiné řešení zakládání dobrovolných vojenskovodeckých kroužků pro generály a důstojníky v záloze, protože většina domů armády byla zrušena a divizní kluby nejsou s to vytvořit podmínky pro kroužky.

Bylo by snad účelné otázku řešit takto:

— v sídlech štábů svazků organizovat kroužky přímo u těchto štábů;

— v krajských městech, kde není svazek, organizovat kroužky u KVS.

Přimlouval bych se dokonce za to, aby pro začátek byli generálové a důstojníci v záloze včleněni do kroužku příslušného svazku nebo KVS. Po rozšíření členské základny a záliby pracovat v kroužku bude možno později vytvořit samostatný kroužek jen pro generály a důstojníky v záloze.

Svazky a KVS mají možnost lépe zabezpečit kroužky potřebnou literaturou, neboť dostávají vojenské odborné časopisy. Kromě toho jsou u štábů svazků a většinou i na KVS důstojníci, kteří mohou poskytovat radu a pomoc kroužkům.

Otázka zapojení generálů a důstojníků v záloze nabývá zvláštního významu zejména v současné situaci, kdy z armády odcházejí generálové a důstojníci, kteří se zabývali vojenskovodeckou činností. Je třeba i nadále pečovat o tyto generály a důstojníky, aby své vědomosti nejen udržovali na výši, ale aby jim byla dána možnost získávat i nejnovější poznatky z taktiky a operačního umění v souvislosti se zaváděním nejmodernějších zbraní, neboť v případě potřeby velení armády s nimi počítá. Kromě toho kroužky mohou sehrát důležitou roli v tom smyslu, že by se v nich spojila zkušenost starších s elánem a iniciativou mladších, což by se příznivě odrazilo v přípravě důstojníků v záloze.

Snad někdo bude namítat, že se zabývá problémy, které ještě v armádě nejsou dořešeny, a že výsledky nebudou úměrně vynaložené námaze. Já však jsem opačného názoru. Zejména dnes, když řešíme ve svých štábech otázky počátečního období války, pině si uvědomujeme, že příprava důstojníků v záloze příliš zaostává za požadavky na ně kladené v soudobém boji. Je proto třeba i v jejich přípravě hledat účinnější formy, aby byli na výši. Jednou z těchto forem může být i práce v dobrovolném vojenskovodeckém kroužku. Kromě toho někteří důstojníci v záloze by mohli v kroužcích pomoci armádě vyřešit i problémy z oblasti zlepšovatelství.